

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

lenticv-||la noui testamenti Cardi.||nalis sancti Xisti.||

Cajetan, Thomas

Colonie, 1526

VD16 V 1243

lenticuli vndecimi questio secu[n]da

urn:nbn:de:hbz:466:1-34421

Ientaculi vndecimi questio secūda cvl. j.
nifestius redditur quod diximus, scilicet quod sermo
domini non erat ad diuertendum, sed ad manu-
ducendū eos ad veritatē quā dixerat, si enim fuisset
diuersius sermo, nō perstitissent vt apprehēderēt
eū, ⁊ lapidarēt extra templum: vt pote persistentem
in blasphemia. Et per hec patet solutio ad quesita
omnia. Hec de primo.

Circa Secundū ad Phil. ij. Scilicet qui
quū in forma dei esset, nō rapinam
arbitratus est esse se equalem deo, sed exinani-
uit semetipsum formā serui accipiēs) difficultas ex
multis capitibus occurrit.

¶ Et primo quia impertinentia multa videtur hic
apposita, quū em̄ apostolus intenderet dicere Chri-
stū quū esset deus semetipsum humiliasse ad incar-
nationem ⁊c. impertinens primū videtur q̄ equali-
tatē ad deū immisceat: sufficiebat em̄ dicere, q̄ quū
in forma dei esset, exinaniuit semetipsum ⁊c. Rur-
sus. Si equalitas ad deum inferenda erat, quorsum
inseririt iudicium seu arbitriū de equalitate? satis
enim fuisset dicere, qui quum in forma dei esset, ⁊ e-
qualis esset deo, exinaniuit semetipsum. Iterū. Si
equalitatis arbitriū interponendū erat, quorsum de
non rapina sermo hic est: vbi ad humilitatis virtu-
tem hortabatur apostolus Christi exemplo, nō ad
fugā vitioꝝ. Nec caret deniq; scrupulo, quorsum
apostol⁹ incarnationē appellauit euacuationē ipi⁹
filij, dicēdo exinaniuit semetipsum: quū nulla inter-
nenerit euacuatio in hoc mysterio.

¶ Secundo magna est difficultas circa cōtextum
huius sermonis, non enim apparet ad quid respi-
cit illa aduersatina coniunctio sed, quū dicitur sed

Centaculi vndecimi questio secunda

exinanivit semetipsum, videtur enim q̄ debuisset dicere, et tamē semetipsum exinanivit: quoniā ex hoc dicto, qui quum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse se equalem deo (quo dicto significatur quod Christus cognouit nō rapina sed natura esse se equalem deo) consequēter subiungendū erat et tamē exinanivit semetipsum, et nō subiungēdum erat sed exinanivit semetipsum: quoniā nihil p̄missum est cui aduersetur li sed.

Ad euidenciam Huius sententie p̄spicere oportet prius intentionē et sensum, deinde ad verba descendere apostoli. Intētio eius (vt ex cōtextu apparet) est exemplum humilitatis qua superiores nobis inuicē nos arbitremur, ex Christi actione afferre: p̄miserat em̄ in humilitate superiores sibi inuicē arbitrātes, et subiunxit exēplū de Christo cū causali p̄iunctiōe dicēs hoc em̄ sentite in vobis quod et in Christo Iesu.

Exēplū autē Christi p̄sistit in duobus. primo in mysterio incarnatiōis, de quo nunc est sermo, deinde in mysterio passiōis, de quo post subiūgitur humiliavit semetipsum. Ex mysterio autē incarnatiōis intendit apostolus humilitatis exemplū afferre, assignando rationē quare Christus recognouit deum vt superiorem, et hoc directe seruit proposito suo, quo instruebat philipenses, vt in humilitate superiores sibi inuicem arbitrarentur, nam si Christus quum sit deus arbitratus est deum superiorem sibi, tanto magis homo debet hominem superiorem sibi arbitrari. Et quoniā ch̄o d̄no huius modi subiectio nō p̄uenit ex natura (qm̄ ex natura eq̄lis ē deo) sed ex libero arbitrio q̄ voluit incarnari.

Ientaculi vndecimi questio secunda, cix

ideo apostolus mira subtilitate radices ex pte rei ⁊ intellectus, hūilitatis oīs, ⁊ hūilitatis istius singularissime incarnationis in hac sentētia tangit. **¶** Qd vt clarius intelligat, recolendū est q̄ humilitas ex parte rei cōsurgit ex aliqua minoritate, ex pte at̄ intellectus cōsurgit ex cognitione ⁊ iudicio illius minoritatis: ex hoc em̄ arbitror aliū mihi superiorem, q̄a in aliquo minor sum illo, ⁊ recognosco me in aliquo minore illo: si em̄ essem minor, ⁊ non recognoscerē me minore, nō p̄pterea essem humilis. Et per oppositū si aliquā minoritatē habeo respectu alteri⁹, ⁊ equalem me illi facio seu iudico, rapinā p̄mitto: rapio em̄ equalitatem quā non habeo, quū sim minor. Et hinc amplius sequitur, q̄ si nos superiores nobis inuicē, non arbitraremur, rapinā p̄mitteremus: quia quilibet minor quū sit altero, equalē saltem se faceret illi, ac per hoc raperet equalitatem. **¶** Quibus prelibatis sensus apostolicus est: q̄ christus quū deus esset, non ex iudicio rapine equalitatis diuine sed ex propria voluntate recognouit deū superiorem, formā serui accipiens. Et per id qd̄ dixit nō ex iudicio rapine, excludit primo omnis minoritas a filio dei: si em̄ minor in aliq̄ esset deo, iudicium q̄ esset equalis deo, esset iudiciū per rapinam ac per hoc q̄ non ex iudicio rapine equalitatis diuine incarnatus est, declarat q̄ non ex iudicio alicuius minoritatis in seipso, ac per hoc q̄ non ratione alicui⁹ minoritatis subiectus est deo. fuisse siqdē ex iudicio rapine diuine equalitatis subiectus, si ex iudicio alicuius minoritatis in seipso subdit⁹ esset: arbitrans ⁊ merito rapinā, esse se equalē deo, q̄ minore se cognosceret. Sed non ex rapine iudicio s̄ ex

Ientaculi vndecimi questio secunda.

mera sua voluntate subiecit se deo, formā serui acci-
piens. Excludit secundo omnis cautela rapine eq̄-
litas diuine, siue quantū ad rem, siue q̄tum ad af-
fectū, siue quantū ad estimationē alioꝝ: fuisse siq̄-
dem ex iudicio rapine h̄mōi incarnatus, si cauens
ne deo debitū honorē vsurparet sibi, aut cauens ne
in affectū celsitudinis diuine veniret, aut cauens ne
estimaretur ab alijs deus, formam serui accepisset.
Sed omnis h̄mōi cautela excluditur ex hoc q̄ non
rapinā arbitratus est esse se deo equalē in omnibus
et per oia, hoc est, ex hoc q̄ non ex iudicio rapine di-
uine equalitatis quolibet, sed spontanea voluntate
formam serui accepit. ¶ Et p̄t hec sententia cau-
sam denotans subiectionis Ch̄i ad deū, suā volun-
tatē, et non iudiciū de minoritate aliqua in se cogni-
ta, adhuc duplicē sensum habere. Primus est intel-
ligendo per equalitatē ad deū, equalitatē intrinse-
cam. Et tunc est sensus, q̄ Ch̄us quū in forma dei
esset, nō ex iudicio rapine diuine equalitatis (hoc est
non ex iudicio quo cognosceret se rapere diuinā e-
qualitatē, quia non ex iudicio q̄ se recognosceret in
aliquo minore p̄e: vt q̄a minor p̄e, honorare vo-
luerit patrē accipiendo formā serui) sed p̄pria volū-
tate semetip̄m exinanuit, formam serui accipiens.
¶ Aliter sensus est, intelligendo p̄ equalitatē ad de-
um, equalitatē purā, hoc est, equalitatē non adiu-
ctam seruituti. Et tunc est sensus, q̄ Ch̄us quū in
forma dei esset, nō ex iudicio rapine equalitatis pu-
re (hoc est non q̄ iudicauerit rapinā, permanere se
in pura equalitate ad deū) sed p̄pria voluntate ad-
iunxit seruitutez equalitati, dū exinanuit semetip̄m
formā serui accipiens. Et iuxta hunc sensum intena

Ientaculi vndecimi questio secūda. cx

dit dicere apoit. q̄ si Lbr̄us quī in forma dei esset, voluisset permanere patri equalis pure (hoc est equalis sine adiuncta minoritate quā p̄ incarnationem sibi adiunxit) non cōmisisset rapinā: qm̄ in forma dei erat, hoc est, q̄a deus verus erat. Et p̄terea non rōne alicuius debiti aut defectus aut minoritatis, &c. sed sola voluntate semetip̄m exinanivit formam serui accipiens, hoc est, fecit se minorē, quum esset equalis, nō minuendo equalitatē, sed adiungēdo equalitati minoritatem.

Et hic sensus vltimus qui includit primū & addit, magis videtur amplectendus ad literam: quia saluat ad literam tum proprietatem vocabulorum tum claritatem & facilitatem sententie & exempli ad humilitatem. Iuxta hunc siquidem sensum filius dei vere & proprie exinanivit semetipsum, hoc est, euacuauit personam suam, non aliquo intra suam personam contento, sed puritate equalitatis ad patrem: nam vbi prius erat patri equalis, & nullo modo minor, modo est equalis & minor. Et signanter dixit semetipsum: q̄a ita suā personam filius exinanivit, hoc est, euacuauit puritate equalitatis, q̄ non personā patris aut spiritus sancti euacuauit tali puritate: spiritus enim sanctus equalis patri ita est q̄ nullo mō minor: & similiter pater ita est equalis filio & spiritui sancto q̄ nullo modo minor. Sol⁹ at̄ filius est q̄ est & equalis & minor: q̄a semetipsum exinanivit, hoc est, euacuauit puritate equalitatis diuine, formā serui accipiens, hoc est, adiungēs equalitati seruitutē. Sicut iuxta hunc sensum sn̄a & facilis & clara ē: vt decet epistolare textū, & p̄cipue in exemplis. Inuenit siquē accommodatū valde bñ sic in-

Yentaculi vndecimi questio secunda.

tellectū exemplū Iesu Christi ad humilitatē: ex h
q̄ quū esset deus, ⁊ nosset q̄ non esset superbie rāpi
na pmanere in diuina equalitate, pura, voluit p̄ria
voluntate suam p̄sonam euacuare puritate equali
tatis, adiungendo sibi seruitutem qua p̄em supio
rem haberet. Si ipse sic fecit, quāto magis nos (q̄s
oportet arbitrari rapinā, esse nos equales alijs: q̄a
minores in aliquo sumus) debemus superiores nos
bis inuicem arbitrari? Rursus, satisfacere q̄ inues
nitur hoc exemplū precedentib. immediate verbis:
.s. non que sua sunt singuli considerantes, sed ea que
alioꝝ: qm̄ hinc habemus q̄ Ch̄us Iesus quū eēt
filius dei, non que sua sunt. s. diuinam equalitatem
puram considerauit seruandā, sed ad salutē alioꝝ
exinanivit semetipsum formā serui accipiens. Et si
altius scrutatus fueris, inuenies maximū humilita
tis exemplum: qm̄ quū in forma dei esset, ⁊ fm̄ dei
formā nec haberet nec habere posset vllō mō supe
riorē, fm̄ vero personā non haberet q̄ superiorē,
nec habere posset superiorē seruata puritate eq̄lita
tis, maluit euacuare suā personā puritate equalita
tis formā serui accipiendo vt haberet superiorē q̄
in sue equalitatis puritate p̄sistere. Propter quod
formalissime apostolus non dixit formā creatā sed
formā serui, vt equalitati minoritatē seruile adiu
xisse intelligeres, non solum ad confundendā n̄rā
superbiam qua superiorē vllum si fieri posset nol
lemus, sed ad impellendū ad humilitatem qua su
periores nobis inuicem arbitremur: imo ad tā diu
vacādum humilitatis affectui donec sentiamus in
nobis, quod ⁊ in Ch̄o Iesu sentimus: donec affe
ctemus ob alioꝝ bonū superiores alios nobis fa

Ientaculi vndecimi questio secunda. cxii

cere, euacuando nos circumstantibus nos condignitatibus nostris, et inferioribus aut etiam subditorum personas agendo, et si non semper extra, saltem intus.

Ad verba Antem descendendo, dicitur quod oportuit apostolum meminisse equalitatis dum tractaret de extremis, scilicet, superiore et inferiore (dixerat enim superiores sibi iuncte arbitantes) equale enim medium est inter maiorem et minorem. Oportuit quoque de arbitrio equalitatis loqui: dum de causa rationali, hoc est, agente a proposito tractabat. Rapinam quoque inseruit: quoniam rapina equalitatis ita contrarium humilitatis significat ut radicem humilitatis scilicet minoritatem ostendat.

Et scito quod ut contextus planus literere habeatur, negatio super verbum construenda est, ita quod littera sic ordinetur. Qui quum in forma dei esset, non est arbitratus rapinam esse se equalem deo, siue equalitate intrinseca siue equalitate pura: hoc est, non ex iudicio rapine equalitatis sed semetipsum exinanivit (in quo clauditur quod voluntarie se exinanivit) formam serui accipiens. Et sic aduersatiua coniunctio habet cui aduersetur, dum causa aduersatur cause, hoc est, voluntas aduersatiue ponitur ad non iudicium rapine: verba enim hec licet non per modum cause inducantur quantum ad sonum verborum, ut causas tamen continentia intelligenda sunt. Et sic intellecta, per aduersatiuam coniunctionem causa affirmata scilicet voluntas contra ponitur cause negate, scilicet, non arbitrio rapine equalitatis. Et significatur quod non ex iudicio rapine sed sponte exinanivit semetipsum. **¶** Dec de secundo.